

2.1.2009

PSA-2008-R-13-531

Tätä päätös/lausuntoversiota on muokattu huomioiden henkilö-
tietolain (523/1999) tavoitteet yksityisyyden suojasta.

Kainuun ympäristökeskus
EJK-hanke
PL 115, 87101 Kajaani

Viite / Hänvisning

Asia / Ärende

Yhteysviranomaisen lausunto biologisen jätteiden käsittelylaitoksen ympäristövaikutusten arvioin-
tiohjelmasta

Kainuun ympäristökeskus on toimittanut 30.10.2008 Pohjois-Savon ympäristö-
keskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki,
468/1994) mukaisen arviointiohjelman, joka koskee biologisen jätteiden käsitte-
lylaitoksen rakentamista Kajaaniin.

HANKKEEN TIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi

Biologinen jätteiden käsittelylaitos, Kajaani

Hankkeesta vastaava

Kainuun ympäristökeskus
EJK-hanke
PL 115
87101 Kajaani

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilö on Tatu Turunen, puh: 0400 238 056.

Yhteysviranomainen

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B
70100 Kuopio

Yhteysviranomaisen yhteyshenkilö on Jorma Lappalainen puh: 040 511 8266.

YVA-menettely

Ympäristöministeriö on määrännyt 30.6.2008 antamallaan päätöksellä, että Pohjois-Savon ympäristökeskus toimii Kajaanin eloperäisiä jätteitä käsittelevän biologisen käsittelylaitoksen YVA-menettelyn yhteysviranomaisena. Ympäristöministeriö on perustellut päätöstään sillä, että Kainuun ympäristökeskus on itse mukana hankkeen suunnittelussa, joten se ei voi toimia hankkeen yhteysviranomaisena.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

YVA-asetuksen (713/2006) mukaisesti hankkeiden suunnittelun yhteydessä ennen päätöksiä ja lupamenettelyitä suoritetaan YVA-menettely. YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon 11 b kohdan mukaan sellaiset biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle kuuluvat ympäristövaikutusten arviointia koskevan lain piiriin.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaisena toimivalle alueelliselle ympäristökeskukselle. Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen antamassa lausunnossa esitetään, miltä osin arviointiohjelmaa on mahdollisesti tarkistettava.

Hankkeesta vastaava arvioi hankkeen ympäristövaikutukset arviointiohjelman ja siitä saamansa yhteysviranomaisen lausunnon pohjalta sekä kokoaa arvioinnin tulokset arviointiselostukseen. Hankkeesta vastaava toimittaa arviointiselostuksen yhteysviranomaiselle, joka kuuluttaa siitä julkisesti. Yhteysviranomainen antaa myöhemmin lausuntonsa arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

YVA-menettely päättyy, kun yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa arviointiselostuksesta ja muiden kannanotot siitä hankkeesta vastaavalle.

Hankkeen tarkoitus ja sijainti

Biologinen käsittelylaitos suunnitellaan Kainuun ympäristökeskuksen koordinoimassa EU-hankkeessa "Eloperäiset jätteet kiertoön". Kajaaniin suunnittelussa käsittelylaitoksessa aiotaan käsitellä pääosin Kainuussa muodostuvia eloperäisiä kiinteitä jätteitä ja lietteitä enimmillään yhteensä 32 000 tonnia vuodessa tuottamalla jätteistä lannoitevalmisteita ja mahdollisesti biopolttoaineita, kuten biokaasua. Jätteet aiotaan joko käsitellä biokaasulaitoksessa tai kompostoida aumakompostointitekniikalla. Lietteiden osalta myös rakeistus on mahdollista. Biologinen käsittelylaitos sijoittuu nykyisten jätteiden käsittelylaitosten yhteyteen tai läheisyyteen.

Arvioitavat vaihtoehdot

Kainuun ympäristökeskus on esittänyt arviointiohjelmassaan, että hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan seuraaville vaihtoehdolle:

- **Vaihtoehto VE0: Nykytila:**
Uusia käsittelylaitoksia ei rakenneta.
- **Vaihtoehto VE1: Peuraniemen mädättämö:**
- Puhdistamolietteiden mädättämö nykyisellä Kajaanin Veden jätevedenpuhdistamolla, $\leq 22\,000$ tonnia /v.
- **Vaihtoehto VE2: Parkiniemen teollisuusalueen biokaasulaitos:**
Lietteitä, biojätteitä ja muita eloperäisiä jätteitä käsittelevä biokaasulaitos Sokajärventien länsipuolella, lähellä jätevedenpuhdistamoa, 32 000 tonnia/v. Laitosalueella oma jälkikompostointikenttä.
- **Vaihtoehto VE3: Tihisenniemen biokaasulaitos:**
Vastaava biokaasulaitos kuin VE 2:ssa. Sijaintipaikka Tihisenniemen tehdasalueen länsipääty, 32 000 tonnia/v. Tihisenniemelle tulee oma jälkikompostointikenttä.
- **Vaihtoehto VE4: Majasaarenkankaan biokaasulaitos:**
Vastaava biokaasulaitos kuin VE 2 ja VE 3:ssa. Sijaintipaikka Majasaarenkankaalla, 32 000 tonnia/v. Majasaarenkankaalle tulee oma jälkikäsittelykenttä.
- **Vaihtoehto VE5: Majasaarenkankaan aumakompostointi- ja rakeistuslaitos:**
Vastaaville jätteille kuin VE 2, VE 3 ja VE 4. Käsittelytekniikka on nykyistä käytäntöä tehokkaampi aumakompostointi ja lietteiden osalta mahdollisesti rakeistus.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Viranomais ei saa myöntää ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (YVA-laki) 13 §:n mukaan YVA-lain soveltamisalaan kuuluvaan hankkeen toteuttamiselle lupaa tai tehdä siihen rinnastavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon.

Hankkeen toteuttaminen vaatii ympäristöluvan. Hankkeen toimintojen luvanvaraisuus perustuu ympäristönsuojelulakiin (86/2000) ja sen nojalla annettuun ympäristönsuojeluasetukseen (169/2000). Ympäristölupa kattaa kaikki ympäristövaikutuksiin liittyvät asiat kuten päästöt ilmaan ja veteen, jäteasiat, meluasiat jne.. Lupaviranomaisen on myönnettävä ympäristölupa, mikäli toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimat luvan myöntämisen edellytykset.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/99) mukaan rakennuslupa on haettava kaikille uudisrakennuksille, joten tulevan toiminnanharjoittajan tulee hakea rakennusluvut hankkeen vaatimien rakennusten rakentamiseksi.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Hankkeen YVA-menettelyä ei ole ollut tarpeen sovittaa menettelyn aikana muiden lakien mukaisiin menettelyihin, vaan YVA-menettelyn jälkeen hankkeelle tullaan hakemaan tarvittavat luvat varsinaisen toiminnanharjoittajan toimesta.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Pohjois-Savon ympäristökeskus on yhteysviranomaisen ominaisuudessa kuuluttanut ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Kajaanin kaupungin, Kainuun ympäristökeskuksen ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla 10.11.2008 – 10.12.2008. Kuulutus on julkaistu Kainuun Sanomissa 9.11.2008. Arviointiohjelma on nähtävillä arviointimenettelyn ajan em. kuulutuksen nähtävilläolopaikkojen lisäksi Kainuun jätehuollon kuntayhtymän tiloissa.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös internetissä osoitteessa: <http://www.ymparisto.fi/psa>.

Hanketta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva yleisötilaisuus on järjestetty Kajaanin kaupungin kirjastossa 19.11.2008.

Pohjois-Savon ympäristökeskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausuntoja viranomaisilta, muilta tahoilta ja kansalaisilta 10.12.2008 mennessä.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Pohjois-Savon ympäristökeskukselle toimitettiin 3 lausuntoa ja mielipidettä. Pohjois-Savon ympäristökeskus toimittaa kopion kaikista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä Kainuun ympäristökeskukselle tämän lausunnon liitteinä.

Arviointiohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeinen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä sisältö oli yhteysviranomaisen mielestä seuraava:

Kainuun maakunta-kuntayhtymän sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelmassa on kokonaisuutena esitetty tiedot hankkeesta, vaihtoehtoista ja vaikutusten arvioinnista, mutta arviointiohjelmassa oli tullut esittää lisäksi perustelut sille, miksi jätteenpoltto on jätetty vaihtoehtona pois tarkastelusta.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan mielestä vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota hajuvaikutusten arviointiin ja arvioida niitä riittävän laajalla alueella erityisesti Peuraniemen, Parkinniemen ja Tihisenniemen vaihtoehtojen kohdalla.

Toimintojen tilantarvetta arvioitaessa tulee huomioida myös mahdolliset poikkeustilanteet, jolloin voi tulla tarve varastoida alueella käsiteltävää jätettä enemmän kuin normaalitilanne vaatii.

Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu haittaeläinten mahdollisesti aiheuttamaa terveys- ja viihtyvyyshaittaa.

Lopuksi Kainuun maakunta-kuntayhtymä toteaa, että vaikutusten arvioinnissa on huomioitava ja tuotava esille käsittelylaitoksen lisäksi koko laitoksen sijaintialueella olevan toiminnan kokonaisvaikutukset.

Kajaanin kaupungin ympäristöteknisen lautakunnan lupajaoston mielestä arviointiohjelmassa on tarkasteltavat ympäristövaikutukset ja niiden rajaaminen sekä epävarmuustekijät esitetty liian yleisellä tasolla. Mm. ympäristövaikutusten selvittäminen on esitetty puutteellisesti.

Suunnitellut vaihtoehdot sijaitsevat eri paikoissa ja edustavat erilaisia käsittelyvaihtoehtoja, jolloin haitat voivat olla erilaisia ja erisuuruisia sijoituspaikasta ja käsittelymenetelmästä riippuen.

Liikenteeseen kohdistuvat vaikutukset tulee ottaa huomioon lupajaoston mielestä koko siltä alueelta, jolta jätettä kerätään, välivarastoidaan ja kuljetetaan. Samoin tuotteena saatavan lannoitevalmisteen, varastointi, kuljetus ja käyttöalueet tulee ottaa huomioon vaikutusalueen rajauksessa. Samalla lannoitevalmisteen menekki tulisi ottaa epävarmuustekijänä huomioon.

Lupajaosto toteaa, että arviointiohjelmasta puuttuu mm. suunnitelma arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä.

Lopuksi lupajaosto toteaa, että tarkasteltavat vaihtoehdot ovat tavallaan jo omia hankkeita, joiden ympäristövaikutukset on selvitettävä ja arvioitava rakentamis-, tuotantovaiheessa sekä toiminnan lopettamisen jälkeen, jotta ympäristövaikutuksia koskeva tieto olisi käytettävissä toteutettavan vaihtoehdon muita viranomaispäätöksiä tehtäessä.

Henkilö A.A. esittää, että Kivimäen alue tulisi säilyttää virkistätymisalueena. Samalla hän toteaa, että ko. alueelle on sijoitettu myös opinahjot.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yleistä

Hankkeen tarkoituksena on tukea ensisijaisesti Kainuun alueen biologisten jätteen kierrätyksen ja uusiokäytön tehostamista. Hanke tukee näin valtakunnallisia jätehuollon tavoitteita, joiden mukaan jäte tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää ensisijaisesti materiaalina ja toissijaisesti energiana. Vastaavanlaisia biologisten jätteiden käsittelyn tehostamista on käynnissä myös muualla Suomessa.

Vaikka hankkeen lähtökohdissa onkin ehkä oikein ajateltu, että biologiset jätteet kerättäisiin vain Kainuun alueelta, niin Pohjois-Savon ympäristökeskuksen mielestä olisi ainakin jossakin määrin syytä tarkastella asiaa myös laajemmin. Osaltaan niin Pohjois-Savon kuin myös Pohjois-Pohjanmaan maakuntien alueelta saattaisi olla kannattavaa kuljettaa biologiset jätteet Kainuun alueelle hyötykäyttöön. Tämä vaatisi eri maakuntien yhteistyötä, mutta antaisi varmasti lopullisille ratkaisuille kunkin maakunnan osalta luotettavuutta. Näin menetellen valitut ratkaisut olisivat oikean suuntaisia ja oikein mitoitettuja.

Arviointiohjelmassa on kerrottu selvästi hankkeen nimi ja sijainti. Samoin on selvästi esitetty hankkeesta vastaavan yhdyshenkilön ja yhteysviranomaisen yhteystiedot. Sen sijaan arviointiohjelmassa ei ole selkeästi kerrottu, miksi YVA-laista poiketen Pohjois-Savon ympäristökeskus toimii yhteysviranomaisena. Siinänsä asia kyllä selviää osin arviointiohjelman sisällöstä ja Kainuun ympäristökeskuksen vahvasta roolista hankkeen eteenpäin viemisessä, mutta em. asia tulisi kertoa selkeämmin arviointiselostusvaiheessa.

Arviointiohjelma on saatu varsin tiiviiseen muotoon, vaikka kyseessä onkin mit-tava hanke monine eri vaihtoehtoineen. Tiivis esitysmuoto on paikoin haitannut sisältöä, joskin arviointiohjelman teksti etenee kronologisesti ja ymmärrettävästi.

Hankkeen monet eri vaihtoehdot saattavat aiheuttaa sekaannusta ja hankalalukui-suutta niille, jotka eivät täysin ole perillä biologisten jätteen käsittelystä tai hyödyntämisestä. Tällöin myös mahdollisten haitallisten vaikutusten hahmotta-minen saattaa olla hankalaa. Samoin kukin vaihtoehto erilaisine käsittelymene-telmineen aiheuttaa jossakin määrin sekavuutta ja vaikeuttaa eri vaihtoehtojen välistä vertailua.

Hankekuvaus

Hankkeen tarkoituksesta on kerrottu arviointiohjelmassa riittävästi. Hankkeen ta-voitteet on kerrottu myös selkeästi. Arviointiohjelman tiivis esitysmuoto helpot-taa osallisten ymmärrystä hankkeen keskeisistä tavoitteista, vaihtoehtoista ja si-joituspaikoista. Sen sijaan arviointiohjelmassa ei juuri ole kerrottu eri vaihtoeh-toehtojen vaatimista teknisestä toteutuksista sekä mitä varsinaisia toimintoja eri vaihtoehtoihin liittyy, eikä mitä haitallisia vaikutuksia eri käsittely-/hyödyntämistoimintoihin yleensä liittyy. Itse arviointia kuvaavassa kohdassa on kyllä kerrottu, miten haitalliset vaikutukset tullaan arvioimaan kussakin vaihto-ehdossa.

Hankkeen keskeiset ominaisuudet sekä yleiskuvaus toiminnasta on kerrottu sel-keästi arviointiohjelmaan kuuluvalla tasolla. Arviointiselostuksessa on kiinnitet-tävä kuitenkin huomiota siihen, että arvioitavat vaikutukset tulevat arvioiduksi kaikilta osin mukaan lukien mm. kuljetusten liikenteelliset ratkaisut ja niiden ai-heuttamat vaikutukset.

Arviointiohjelmassa on kerrottu tiedot hankkeen suunnitteluvaiheesta ja toteutus-aikatauluista selkeästi ja ymmärrettävästi. Hankkeen vaatimia lupia kuvaava koh-ta olisi voinut olla selkeämpi ja kattavampi. Arviointiselostuksessa on kerrottava tarkemmin mitä lupia hankkeen toteuttaminen tarvitsee ja erityisesti kuvattava vähintäänkin yleisellä tasolla, mitkä ovat osallisten vaikutusmahdollisuudet kus-sakin lupa- tai hyväksymismenettelyssä.

Arviointiohjelmassa on kuvattu niukasti itse ympäristövaikutusten arviointia, joskin arviointiohjelma on löydettävissä keskeisiltä osilta, kuinka itse vaiku-tusten arviointi on tarkoitus tehdä. Jäljempänä on esitetty tarkemmin, mitä tar-kennuksia ympäristövaikutusten arviointiin on tehtävä.

Vaihtoehdot ja niiden käsittely

Arviointiohjelmassa on esitetty, että vaikutukset tullaan arvioimaan viidelle to-teutusvaihtoehdolle nykytila-vaihtoehdon lisäksi. Vaihtoehtojen suurehko määrä

tullee asettamaan haasteita itse arvioinnin tekemiselle ja varsinkin eri toteutusvaihtoehtojen väliselle vertailulle. Esitetty arviointitapa, jossa eri toteutusvaihtoehtojen aiheuttamaan muutosta kyseisen vaikutuksen osalta verrataan nykytilaan, on selkeä ja havainnollinen. Tällöin kuitenkin eri toteutusvaihtoehtojen välinen vertailu saattaa olla hankalaa, kun muutosten suuruutta kyseisten vaikutusten osalta voi olla mahdoton määrittellä ja arvioida. Haastavuutta lisää erityisesti arvioijien omat arvot ja arvostukset, jonka vuoksi vaikutusten merkittävyyteen ja arvottamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Yleistä

Arviointiselostuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että hanketta koskevat selvitykset ovat riittävän kattavat, monipuoliset ja luotettavat sekä sisällöllisesti että alueellisesti. Monista eri toteutusvaihtoehtoista johtuen erityistä huomiota tulee kiinnittää kunkin eri toteutusvaihtoehdon aiheuttamien kokonaisvaikutusten selvittämiseen, jotta keskeisten vaikutusten tunnistaminen sekä vaikutusselvitysten kohdentaminen olisi onnistunutta.

Arviointiohjelmassa on esitetty yleisellä tasolla ne suunnitelmat ja selvitykset, joihin tehtävä arviointi pohjautuu. Lähtökohtaisesti arvioinnissa ei kuitenkaan tule käyttää tietoa, jonka luotettavuutta voidaan yleisesti epäillä. Mikäli esitettyjen tietojen käytettävyydessä on merkittäviä epävarmuuksia, tulee arvioinnin pohjaksi pyrkiä saamaan luotettavampaa lähtöaineistoa joko selvityksin tai muulla luotettavalla tavalla. Lisäksi nämä tiedot on käsiteltävä epävarmuuksia kuvaavassa arviointiselostuksen kohdassa.

Arviointiohjelmassa on kerrottu pääosin ymmärrettävästi eri vaikutusten arviointitavat. Käytettävien arviointimenetelmien kuvaus on paikoin yleispiirteinen, joskin riittävä. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole kerrottu kaikilta osin sitä, kuka/ketkä arvioinnin tekevät ja mikä on heidän asiantuntemuksensa ko. vaikutuksen arvioimiseen. Arvioinnissa tulee käyttää kuhunkin vaikutukseen perehtyneitä asiantuntijoita. Lisäksi arvioinnissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota vaikutusten merkittävyyden arvottamiseen sekä pyrkiä arvioimaan tältä pohjalta kaikki vaikutukset, niin myönteiset kuin kielteisetkin, mahdollisimmin hyvin ja kattavasti.

Karttaesitystä tai sanallista kuvausta vaikutusalueen rajauksesta ei arviointiohjelmasta ole esitetty. Vaikutusaluearajausten esittäminen on tosin hankalaa tämänkaltaisessa hankkeessa, jossa on paljon eri toteutusvaihtoehtoja, kun huomioi vielä sen, että itse vaikutustenarvioinnin yhteydessä vasta selviää vaikutusalueiden laajuus kunkin tutkittavan vaikutuksen osalta. Em. syystä arvioinnin yhteydessä tarkasteltavaa vaikutusaluetta tulee laajentaa, mikäli arviointitulokset antavat siihen aiheita.

Arviointiselostuksessa on kiinnitettävä huomiota mahdollisten haitallisten vaikutusten torjuntaan sekä esitettävä lieventämistoimenpiteitä, joilla voidaan varmistaa, että hankkeen toteutuessa lähialueen asuinalue-, virkistyskäyttö-, maankäyttö-, viihtyvyys- jne. arvot eivät merkittävästi laskisi. Kaikkien keskeisten haittojen torjuntaa ja lieventämistoimenpiteitä tulee tarkastella myös sosiaalisten vaikutusten näkökulmasta.

Vaikutukset luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön

Kaikki hankevaihtoehdot sijoittuvat alueille, joissa on jo häiriötä aiheuttavaa toimintaa. Vaikka tästä syystä on oletettavaa, ettei hankkeella ole merkittäviä luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön kohdistuvia vaikutuksia, niin hankkeen toteutuksen yhteydessä valittavaan toteutusvaihtoehtopaikkaan kohdistuu kuitenkin enemmän häiriötä aiheuttavaa toimintaa. Tästä syystä luontoon, kasvillisuuteen ja eläimistöön kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää riittävän yksityiskohtaisesti vaikutusten arvioinnin kannalta sekä välittömältä vaikutusalueelta että välillisten vaikutusten alueelta. Luontoa, kasvillisuutta ja eläimistöä koskevien luotettavien selvitysten tekemiseen on käytettävä riittävästi aikaa, jotta selvitykset voidaan tehdä luotettavasti ja hyväksyttävästi. Nyt arviointiohjelmassa on kerrottu vain yleisluontoisesti, miten em. vaikutukset arvioidaan.

Luontovaikutusten arvioinnin tavoitteena tulee olla, että arviointitulosten perusteella valittavalla hankeratkaisulla kohdealueen arvokkain ja monimuotoisin luonto voidaan säilyttää riittäväällä tavalla myös tulevaisuudessa. Tästä syystä arviointiselostuksessa on selvennettävä, millä tarkkuudella, minkä tekijöiden osalta ja miltä alueelta selvitykset ja arviointi on tehty.

Vaikutukset maisemaan ja virkistyskäyttöön

Hankkeen toteutusvaihtoehdot sijoittuvat alueille, joissa on jo aiempien toimintojen osalta muutettu maisemaan, joten hankkeen toteutuksella ei ole oletettavasti merkittäviä vaikutuksia maisemaan. Samoin hankkeen toteutuksella, valittiinpa mikä tahansa toteutusvaihtoehdoista toteutettavaksi, ei ole merkittäviä heikentäviä vaikutuksia alueiden virkistyskäyttöön. Em. vaikutusten merkittävyys tulee kuitenkin tarkastella ja mikäli esim. hajupäästöjen osalta arvioinnin yhteydessä havaitaan, että niillä on vaikutusta alueiden virkistyskäyttöön, tulee ne esittää arviointiselostuksessa.

Vesistö- ja pohjavesivaikutukset

Vesistöön ja pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arviointia on arviointiohjelmassa kuvattu niukasti, joskin keskeisiltä vaikutustavoiltaan riittävästi. Arviointiselostuksessa on kuitenkin syytä kuvata tarkemmin, miten vesistöön ja pohjavesiteen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu ja millä menetelmillä sekä mitä aineistoa on käytetty arvioinnin tekemiseen.

Melu-, pöly- ja hajuvaikutukset

Melu-, pöly- ja erityisesti hajuvaikutukset ovat merkittävimmät haitalliset vaikutukset, joita biologisten jätteiden käsittelylaitoksilta yleensä syntyy. Näiden vaikutusten arviointi on kerrottu arviointiohjelmassa niukasti. Arviointiohjelmasta saa kyllä yleiskuvan siitä, mitä arvioidaan ja miten, mutta erityisesti hajuvaikutusten osalta olisi kaivannut tarkempaa kohdekohtaista kuvausta, vaikka em. vaikutuksille alttiita kohteita ei kovin lähellä olekaan minkään toteutusvaihtoehdon läheisyydessä. Arviointiselostuksessa on tästä syystä kuvattava tarkemmin, millä menetelmillä melu-, pöly- ja hajuvaikutukset on arvioitu. Lähtökohtana tulisi olla, että arvioinnin pohjalta voitaisiin luotettavasti tarkastella em. vaikutusten merkittävyyttä.

Sosiaaliset vaikutukset ja vaikutukset ihmisten terveyteen

Sosiaalisten vaikutusten tarkastelu on arviointiohjelmassa esitetty yleisellä tasolla.

Terveysvaikutusten kannalta on oleellista selvittää tarkasteltavan vaihtoehdon vaikutukset vaikutusalueella asuvien ihmisten terveydellisiin oloihin. Tämä edellyttää tietoa nykytilasta. Melu ja ilman laatu (pöly- ja hajupäästöt) ovat mm. ihmisen terveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä, joihin hankkeen vaikutuksia tulee tarkastella.

Sosiaalisten vaikutusten arviointia varten on vaikutusalueelta koottava riittävät taustatiedot elinoloista ja sosiaalisen ympäristön tilasta. Vaikutuksia nykyisten asuttujen kiinteistöjen asumismahdollisuuksiin, elinkeinojen harjoittamiseen, maankäyttöön, ihmisten virkistysmahdollisuuksiin, viihtyvyyteen, liikkumiseen, turvallisuuteen, työllisyyteen on vähintäänkin tarkasteltava arviointiselostuksessa.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on syytä käyttää hyväksi sosiaali- ja terveysministeriön oppaita. Näissä oppaissa on kerrottu melko seikkaperäisesti, kuinka sosiaalisten vaikutusten arviointi tulisi tehdä.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Hankkeen liikenteelliset vaikutukset tulee arvioida perusteellisesti, kiinnittäen erityisesti huomiota niihin alueisiin, joissa raskaan liikenteen määrissä, suuntautumisessa ja vaihteluihin ajallisesti on erityistä merkitystä. Samoin vaikutuksia tulee arvioida olemassa olevien liittymäratkaisujen osalta, jos raskaan liikenteen kasvulla on heikentävää vaikutusta liittymien toimivuuteen.

Riskit ja häiriötilanteet

Ympäristöön kohdistuvien riskien ja häiriötilanteiden arviointi tuodaan arviointiohjelmassa esille yleisellä tasolla. Arviointiselostuksessa tulee kuvata tarkemmin ympäristöriskien ja häiriötilanteiden tyyppi, todennäköisyys, ihmisiin kohdistuva terveysriski ja ympäristövaikutukset sekä esittää keinoja onnettomuuksien estämiseksi.

Epävarmuustekijät ja oletukset

Arviointiohjelmasta saa käsityksen, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointi perustuu pitkälti jo tehtyihin selvityksiin. Lähtökohtaisesti näiden tietojen pohjalta voidaan oletettavasti tehdäkin luotettava arviointi. Arvioinnissa on kiinnitettävä huomioita mainittuihin selvityksiin, tutkimuksiin ja olettamuksiin liittyviin epävarmuustekijöitä, joiden vaikuttavuutta arviointitulokseen tulee arviointiselostuksessa tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kattavasti. Mikäli epävarmuudet käytettävien aineistojen osalta aiheuttavat merkittävää epäluotettavuutta itse arvioinnin tulokseen, tulee näiltä osin lähtöaineistoja täydentää ja ajantasaistaa.

Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiselostuksessa on kuvattava käytetty vertailumenetelmä siten, että asianosaiset voivat aidosti arvioida tehtyä vertailua eri vaihtoehtojen välillä. Kunkin vaikutuksen merkittävyyden arvioimisessa tulee huomioida, että merkittävyyden

ratkaisee lopulta se, mistä arvomaailmasta asiaa lähestytään. Arviointiohjelmassa on kuitenkin kerrottu, että arvottamisen tekee laaja joukko asiaan perehtyneitä ihmisiä. Näin menetellen on oletettavaa, että eri vaikutusten merkittävyyden arvottamisesta on saatavilla luotettava kokonaiskuva eri toteutusvaihtoehtojen aiheuttamista vaikutuksista ja merkittävyydestä.

Osallistuminen

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty selvästi suunnitelmaa siitä, kuinka arviointimenettelyn aikana osallistuminen järjestetään. Em. puutteen vuoksi osallisten voi olla vaikea hahmottaa osallistumisen järjestämistä. Asiaa on tosin sivuttu yleisesti arviointiohjelman kappaleissa 4.1 ja 4.2.

Hankkeeseen on nimetty ohjausryhmä, jossa on osallistujia monilta jätehuollon eri toiminnanaloilta. Ohjausryhmän kokoonpanossa voisi olla lisäksi vähintäänkin asukasyhdistysten ja Kajaanin kaupungin ympäristöterveyspuolen edustaja. Näin vaikutusten arvioiminen ja arvottaminen saisi vielä enemmän luotettavuutta.

Raportointi

Arviointiohjelma on saatu kiitettävän tiiviiseen ja yleistettyyn esittämistapaan. Yleistetty esittämistapa on saattanut joitakin osin hankaloittaa ja heikentää vaikutusten arvioinnin selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Tästä syystä arviointiselostuksessa on kerrottava selkeästi mihin tietoihin ja tehtyihin selvityksiin arviointi perustuu kunkin vaikutuksen osalta. Arviointiselostus tulee pyrkiä tekemään ymmärrettävään ulkoasuun sekä kiinnittää huomiota arvioinnin tuloksista tehtävän tiivistelmän ymmärrettävyyteen.

Yhteenveto

Ympäristökeskus katsoo arviointiohjelman täyttävän YVA-asetuksen (713/2006) 9 §: n sisällölliset vaatimukset. Arviointiohjelma on tehty riittävän kattavasti ja onnistuttu samalla tekemään se silti tiiviiseen esitysmuotoon, josta selviää hyvin se mitä on tarkoitus arvioida ja kuinka vaikutukset tullaan arvioimaan.

Arviointiohjelmaa on tarkennettava lähinnä melu-, pöly ja hajuvaikutusten osalta. Näiden vaikutusten arviointia on täsmennettävä.

Hankkeen arvioinnissa on pyrittävä kattavaan yhteisvaikutusten arviointiin kaikkien vaikutusta aiheuttavien tekijöiden osalta, huomioiden nykyisen toiminnan vaikutukset. Keskeistä arvioinnissa on pyrkiä kuvaamaan, aiheuttaako nyt toteutettavaksi aiottu hanke vaikutusten lisääntymistä vai vähentääkö hanke jo olemassa olevia vaikutuksia.

Arviointiselostuksessa on tuotava esille ymmärrettävästi arvioinnissa käytetyt menetelmät ja mihin oletuksiin, laskelmiin tai arvioihin tehty ympäristövaikutusten arviointi on perustunut.

Vaikutusten merkittävyys ja merkittävyyden arvottaminen on keskeinen osa ympäristövaikutusten arviointia. Merkittävyyden arvottamisessa tulisi käyttää laajaa asiantuntijajoukkoa ja alueen ihmisiä hyväksi, koska heillä kullakin on omasta arvomaailmastaan syntynyt kuva kunkin vaikutuksen merkittävyydestä.

ARVIOINTIOHJELMAN JA YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on nähtävillä arviointiohjelman kanssa arviointimenettelyn ajan 8.1.2009 alkaen Kajaanin kaupungin, Kainuun ympäristökeskuksen ja Pohjois-Savon ympäristökeskuksen ilmoitustauluilla. Lausunto on luettavissa myös Pohjois-Savon ympäristökeskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/psa.

JAKELU JA MAKSUT

Kainuun ympäristökeskus
EJK-hanke
PL 115
87101 Kajaani

Yhteysviranomaisen lausunnosta peritään ympäristöministeriön asetuksen alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista (1387/2006) mukainen maksu.

Maksu on 4370 €, joka peritään hankkeesta vastaavalta eli Kainuun ympäristökeskukselta.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Johtaja

Markku Henttonen

Ympäristöinsinööri

Jorma Lappalainen

Liitteet: Ympäristövaikutusten arvioinnissa käytettäviä käsitteitä
Kopiot annetuista lausunnoista ja mielipiteistä (hankkeesta vastaavalle)

Luettelo lausunnon/muistutuksen antajista:

Kajaanin kaupungin ympäristö- ja tekninen lautakunta, PL 132, 87101 Kajaani
Kainuun maakunta -kuntayhtymä, sosiaali- ja terveyslautakunta, PL 400, 87070 Kainuu
Yksityishenkilö

Tiedoksi:

Kainuun maakunta kuntayhtymä, PL 400, 87070 Kainuu
Kajaanin kaupunki, kaupunginhallitus PL 13, 87101 Kajaani

Kajaanin Seudun Luonto ry, Kimmo Kumpulainen, Vesimiehenkatu 10 A 2, 87250
Kajaani

Kainuun luonnonsuojelupiiri ry, Vienankatu 7, 87100 Kajaani

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä, Eko-Kymppi, Viestitie 2, 87101 Kajaani

Liite yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamaan lausuntoon

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) tarkoituksena on varmistaa, että ympäristövaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnittelussa ja että ne kirjataan tulevien päätöksenteon pohjaksi. Ympäristövaikutusten arviointi ei siis ole itsessään päätös, eikä siinä oteta kantaa hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisen haitankärsijälle, eikä siinä myöskään oteta kantaa suoranaisesti yksittäisiin yksityiskohtiin. Korvaus yms. vaateet käsitellään hankkeen jatkosuunnittelun ja päätöksen teon yhteydessä, kuten esim. vesilain tai tielain mukaisessa käsittelyssä. YVA-menettelyn tavoitteena on myös lisätä kansalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa suunnitteluun.

YVA-menettely jakautuu kahteen vaiheeseen, arviointiohjelman- ja arviointiselostusvaiheeseen. Arviointimenettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kerrotaan mm., mitä vaihtoehtoja ja vaikutuksia suunnittelun aikana selvitetään. Ohjelman jälkeen laadittava ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää mm. vaihtoehtojen vaikutukset sekä haittojen ehkäisy- ja rajoittamistoimet.

Yhteysviranomainen kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen vireilläolosta, kerää mielipiteet ja lausunnot ja laatii niiden pohjalta oman lausuntonsa asiakirjojen riittävydestä. Kansalaisilla, viranomaisilla ja muilla ta-
hoilla on YVA-menettelyssä mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoaikoina sisältöön selvitettävien vaihtoehtojen ja ympäristövaikutusten osalta.

Seuraavassa on kerrottu lyhyesti niitä käsitteitä ja termistöä, jota yleensä käytetään ympäristön vaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994 muutettu 267/1999) mukaisessa arviointimenettelyssä:

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan hankkeen tai toiminnan aiheuttamia välittömiä ja/tai välillisiä vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm.:

- Ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- Maaperään, vesiin, ilmaan ja ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen
- Yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön
- Luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Edellä mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa arvioidaan ja selvitetään hankkeiden aiheuttamia ympäristövaikutuksia ja kuullaan niitä, joiden oloihin ja etuihin hanke saattaa vaikuttaa. Arviointimenettely alkaa hankkeesta vastaavan esitettyä arviointiohjelman ja päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon arviointiselostuksesta.

Hankkeesta vastaavalla tarkoitetaan sitä toiminnanharjoittajaa, joka on vastuussa toiminnan suunnittelusta tai toteuttamisesta.

Yhteysviranomaisella tarkoitetaan asetuksella säädettyä viranomaista, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään asianmukaisesti. Yhteysviranomainen kokoaa annetuista lausunnoista ja mielipiteistä yhteenvedon ja liittää sen hankkeesta vastaavalle antamaansa lausuntoon. Yhteysviranomainen on aina asetuksen mukaan alueellinen ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmalla tarkoitetaan hankkeesta vastaavan laatimaa suunnitelmaa kuinka he aikovat arvioida hankkeesta aiheutuvat vaikutukset, mitä selvityksiä heillä on tarkoitus tehdä arvioinnin pohjaksi sekä kuinka he aikovat järjestää ihmisten kuulemisen ja osallistumisen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa, jossa hankkeesta vastaava esittää tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, hankkeen aiheuttamista vaikutuksista sekä esittää haittojen vähentämiseksi tekemiään ratkaisuja. Arviointiselostusta laatiessaan hankkeesta vastaava ottaa huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon.

Osallistumisella tarkoitetaan sitä vuorovaikutusta ja keskustelua, jota käydään hankkeesta vastaavan, yhteysviranomaisen, muiden viranomaisten sekä hanke- tai vaikutusalueella asuvien välillä.